

ATLAS VAN HET HYDROGRAFISCH NETWERK VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Beschrijving van de informatie en objecten die voorkomen in de Atlas van het hydrografisch netwerk.

Link naar de Atlas : <https://geodata.leefmilieu.brussels> > Atlas van het hydrografisch netwerk

1. WATERLOOP (AS)

Een waterloop wordt lineair weergegeven door hydrografische segmenten. De segmenten worden onderverdeeld in open bedding en overwelfde segmenten.

- In een **open bedding** bevindt het segment zich op de talweglijn van de waterloop (dit is het laagste punt van de waterloop) of in het midden van de (zomer)bedding, indien het laagste punt niet gekend is.
- Voor de **overwelfde** delen van de waterlopen valt het segment samen met het midden van de buis of overwelling. Wanneer de overwelling niet toegankelijk is worden de inspectieputten naar de overwelling (indien bestaande) met elkaar verbonden door een segment.
- De richting van het segment stemt overeen met de stromingsrichting.

2. CATEGORIE VAN EEN WATERLOOP

De onbevaarbare waterlopen worden onderverdeeld in twee categorieën : de geklasseerde en de niet-geklasseerde onbevaarbare waterlopen.

- De **geklasseerde** waterlopen vallen onder het beheer van een overheidsdienst (gewestelijk of gemeentelijk). De beheerder van de geklasseerde waterloop staat vermeld in de Atlas.
- De **niet-geklasseerde** waterlopen vallen onder het beheer van de eigenaar(s) van de grond die door de waterloop wordt begrensd of doorkruist (privé of publieke eigenaar).

Daarnaast zijn er ook grachten opgenomen in de Atlas.

- De **grachten**, die een duidelijk belang vertegenwoordigen voor het hydrografische netwerk vanwege de rol die zij kunnen spelen met name bij de ontwikkeling van de biodiversiteit en het voorkomen van overstromingsrisico's (door buffering en tijdelijk vasthouden van water).
- Deze grachten worden niet continu gevoed door water en kunnen tijdelijk droog staan.

3. BEGINPUNT VAN DE WATERLOOP

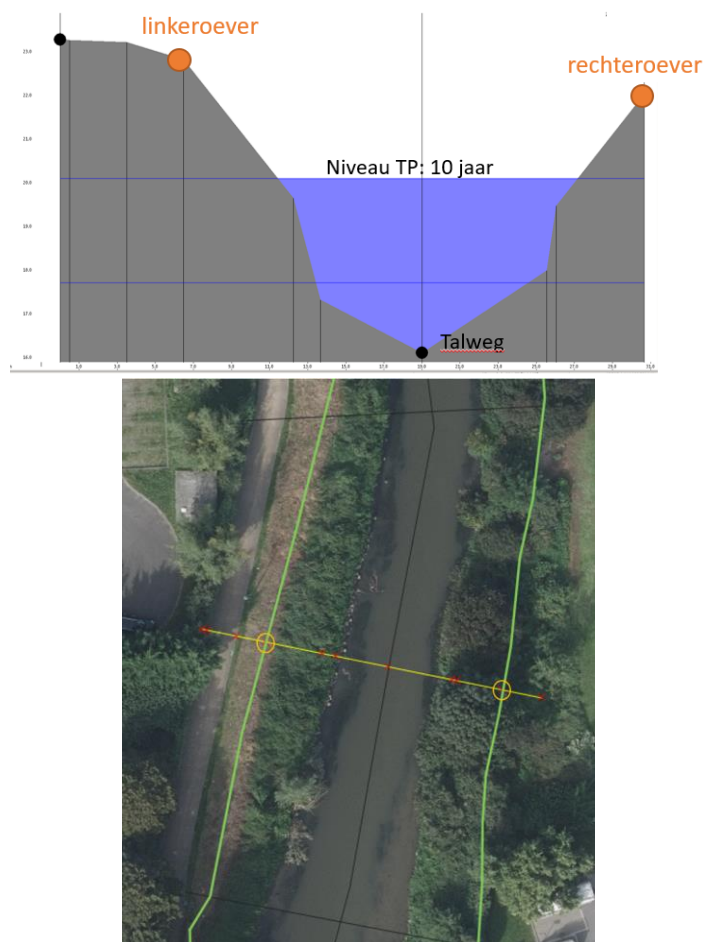
Het beginpunt van de waterloop is de bron van de waterloop of voor grensoverschrijdende waterlopen (die de regionale grens vormt tussen het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) het punt waar de waterloop binnenkomt aan de gewestgrens.

4. OEVER VAN EEN WATERLOOP

Een **oever** is een talud die aan beide kanten de rand van een waterloop vormt. Een **oeverinsteek** is de eerste onderbreking van de helling van de oever die verder gaat dan seizoensgebonden schommelingen in de waterstand van de waterloop (volgens artikel 2 van de Ordonnantie van 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers)¹.

In het kader van deze Atlas wordt de oeverinsteek bepaald op basis van het hydrologisch model van de waterloop. De **geklasseerde** waterlopen zijn opgemeten in 3D en hun waterniveau wordt gesimuleerd voor een neerslag met een **terugkeerperiode (TP) van 10 jaar**.

- De oeverinsteek komt overeen met het eerste knikpunt in het dwarsprofiel dat boven het gesimuleerde waterniveau ligt voor een neerslag met 10 jaar terugkeerperiode².
- De oeverinsteken worden lineair weergegeven.
- Bij samenvloeiingen blijft de hoofdinsteek van de oever doorlopen, terwijl die van de zijarm stopt.
- Wanneer de waterloop stopt of overwelfd wordt, worden de rechter en linker oeverinsteek met elkaar verbonden.
- De oeverinsteken bakenen de **zomerbedding** van de waterloop af.

Figuur 1 : Links, voorbeeld van een dwarsprofiel van de waterloop met de simulatie van het waterniveau voor een neerslag terugkeerperiode van 10 jaar. Rechts, voorbeeld van hetzelfde dwarsprofiel op plan met aanduiding van de linker- en rechteroever.

¹ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2019051665&table_name=wet

² Enkel voor de Molenbeek in het het Koningboudewijnpark (die een historisch artificiële waterloop is gegraven in een vochtig gebied) ligt de oeverinsteek onder deze waterhoogte, om niet het volledige vochtige gebied als oeverlijn te nemen.

5. KUNSTWERK

Een kunstwerk is een constructie die nodig is voor de realisatie van een verbindings- of vervoerweg, alsook elke inrichting bedoeld als bescherming tegen grondverzettingen of erosie en elke inrichting voor het hydraulisch beheer van de waterlopen en vijvers. (Art. 2, Ordonnantie 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers)³.

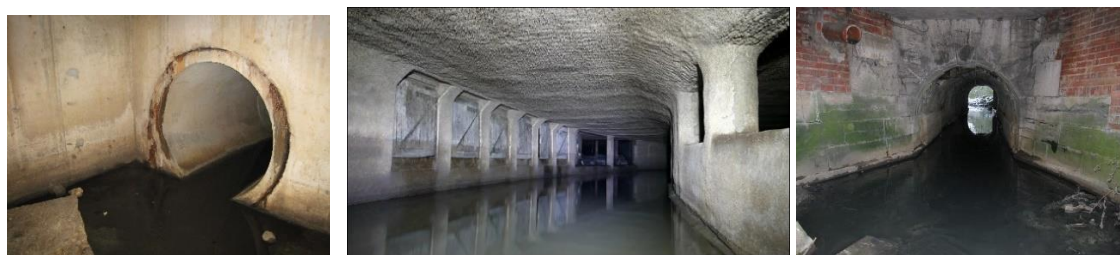
In het kader van deze Atlas zijn de kunstwerken weergegeven die een bewezen of potentiële impact hebben op de stroming van het water en die zich bevinden in de zomerbedding van de **geklasseerde waterlopen**. De afmetingen van het kunstwerk worden weergegeven in het dwarsprofiel stroomopwaarts en/of stroomafwaarts van het kunstwerk (zie paragraaf 7 hieronder).

5.1. OVERWELVING / KOKER

Een overwelling is een ondergrondse leiding (tunnel of buis) waar een waterloop of een deel van een waterloop doorheen stroomt (Art 2, Ordonnantie 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers).

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verwijst de term "koker" naar een ondergrondse overwelling. De bekendste is de Zennekoker.

Voorbeelden:

5.2. KOPMUUR VAN EEN KOKER

Het bouwwerk aan de in- en uitgang van de overwelling bij de overgang van het open naar overwelfde deel van de waterloop.

Voorbeelden:

5.3. SIFON

Een kunstwerk die ervoor zorgt dat een waterloop onder een andere waterloop of onder een kunstwerk (nutsleiding, mobiliteitsnetwerk,...) kan doorstromen.

³ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2019051665&table_name=wet

5.4. BRUG

Een kunstwerk bestaande uit een structuur, bestemd om twee punten met elkaar te verbinden die gescheiden worden door een hindernis - ongeacht ze van natuurlijke aard zijn (waterloop) of door de mens gemaakt zijn (weg, spoorweg, kanaal). In het kader van deze Atlas wordt de term "brug" enkel gebruikt voor kunstwerken die een zware last kunnen dragen: auto's, treinen,...

Voorbeelden:

5.5. LOOPBRUG

Een lichte brug die gebruikt wordt voor lichte lasten: voetgangers, fietsers...

Voorbeelden:

5.6. PONTON

Een ponton is een drijvend platform of een platform op palen aan de rand van en over een waterloop of watervlak.

Voorbeeld:

5.7. KLEP

Een klep is zoals een sluis, een hydromechanisch systeem dat een waterpeil regelt en dient om het water te keren. Het systeem kan de onderdelen die bij een waterkering horen openen en sluiten. In deze Atlas wordt de term “klep” gebruikt voor onbevaarbare waterlopen.

Voorbeelden:

5.8. DAM

Een dam is een kunstwerk die dwars op een waterloop is gebouwd en bestemd is om het water permanent of tijdelijk tegen te houden.

Voorbeelden:

5.9. WATERVAL

Een waterval is een punt in een waterloop waar water over een verticale daling stroomt. In deze atlas gaat het enkel om kunstmatige watervallen met een artistieke functie.

Voorbeeld:

5.10. OVERSTORT / OVERLOOP

Een overstort is een structuur voor het aftakken of afvoeren van het water dat wordt tegengehouden achter een klep of een vaste dam, wanneer de waterhoogte hoger is dan die van het kunstwerk of van een bepaalde maximumhoogte.

Voorbeelden:

5.11. AFVOERBUIS / LOZINGSPUNT

Een lozingspunt is een lozing van water dat niet afkomstig is van het hydrografisch netwerk, die uitmondt in een onbevaarbare waterloop of in een gewestelijke vijver (Art 2, Ordonnantie 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers). Dit lozingspunt kan gepaard gaan met een afvoerbuus.

Voorbeelden:

5.12. MONNIK

Een monnik is een afvoersysteem voor een vijver, dat zich doorgaans aan het einde van de vijver bevindt. Hij heeft de vorm van een put waarvan één zijde bestaat uit één of twee rijen planken die gestapeld kunnen worden om het waterpeil van de vijver te regelen.

Voorbeelden:

5.13. WATERRAD

Een waterrad staat op de waterloop en benut de kracht van het water om te bewegen.

Voorbeeld:

5.14. STEUNBALK

Een steunbalk is een balk die dwars of haaks tussen twee andere balken loopt. In de atlas staan de steunbalken boven de Zenne aangeduid.

Voorbeeld:

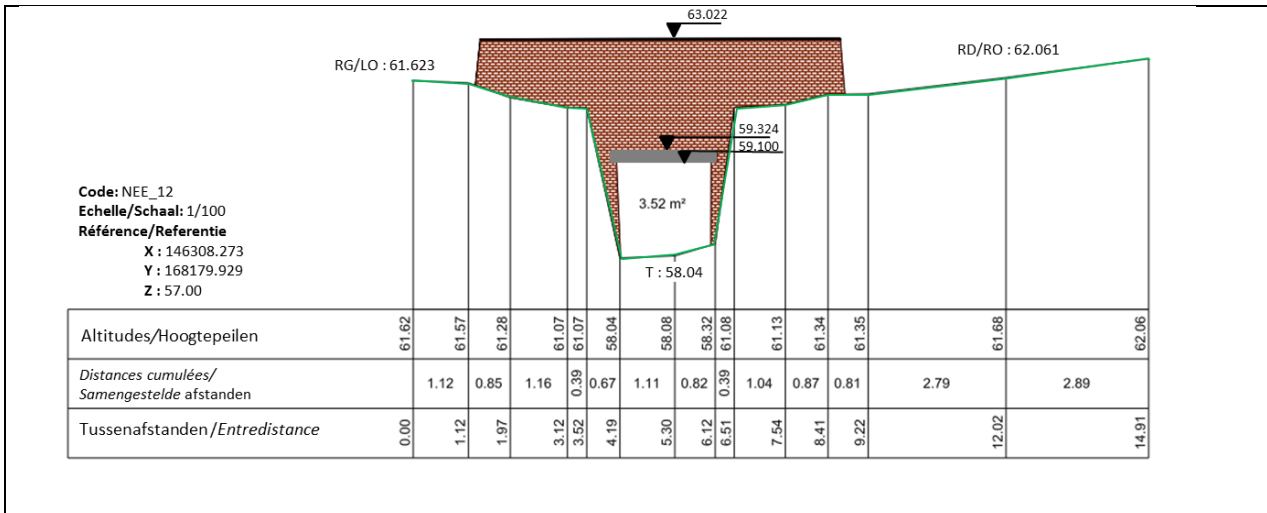

5.15. DOORWAADBARE PLAATS

Een doorwaadbare plaats is een doorgang door de waterloop gebruikt voor voetgangers bij laagwater.

Voorbeeld:

Figuur 4 : Voorbeeld van een dwarsprofiel van het kunstwerk en van de waterloop opgenomen onmiddellijk stroomopwaarts van het kunstwerk

8. GEWESTELIJKE VIJVER

Een **vijver** is een stilstaand oppervlaktewaterlichaam met een oppervlakte van minstens 100 m² die een natuurlijke of kunstmatige depressie opvult. Een **gewestelijke vijver** is een vijver die werd aangewezen als door Leefmilieu Brussel beheerd (Art 2, Ordonnantie 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers).

Redactie: BEKE Elise